

ماهنامه انجمن علمی روانشناسی
خانواده ایران
Journal of Family Psychology Association of Iran

فروردین ۱۳۹۹

فهرست مطالب

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
۶	یافته‌های پژوهشگران: واکاوی مفهوم خانواده مطلوب از دیدگاه دانش‌آموزان	۲	یادداشت: تعارض با نوجوان
۷	معرفی کتاب: با نوجوان سرکش چه کنیم؟	۴	گزارش پایان‌نامه: اثر بخشی زوج‌درمانی تلفیقی دل‌بستگی - روایتی مبتنی بر آسیب‌شناسی بین فردی زوجی و کیفیت زناشویی زنان دارای اضطراب دل‌بستگی

یادداشت: تعارض با نوجوان

احتمالاً برای شما پیش آمده که نوجوانتان درخواست شما را ساعت‌ها و مدت‌ها به تعویق انداخته باشد، یا کاری که از او خواسته‌اید را ناتمام رها کند، به قوانین خانه احترام نگذارد، از مدرسه غیبت کند، شما را در جریان رفت‌وآمدهایش نگذارد، در مقابل فرامین شما بی‌اعتنایی و لجبازی کند و رفتارهای این چنینی دیگر. همه این رفتارها سرکشی نامیده می‌شود و والدین را برای یافتن راه‌حل به تکاپو می‌اندازد. همه تعارض‌های پیش آمده دلایل و راهکارهای متعددی دارند، اما ارائه چند نکته در این یادداشت شاید بتواند در شناسایی چند عامل به وجود آورنده تعارض کمک کند:

ساختار خانوادگی: مطالعات پژوهشی این موضوع را تأیید می‌کند که زمام امور در خانواده باید در دست هر دو والد باشد. زمانی که به نوجوان قدرت زیادی در خانواده داده می‌شود، اقتدار او بیشتر از والدین خود خواهد شد و این دقیقاً چیزی است که در بسیاری از خانواده‌ها اتفاق می‌افتد. تعیین مسئولیت‌ها و تفویض وظایف باید تا حدی باشد که آرامش خانه را برهم نزنند. نکته‌ای که والدین باید به آن توجه کنند این است که نوجوانی دوره تمرین مسئولیت‌هاست، مرحله‌ای که اغلب نیازمند برداشتن دو قدم به جلو و یک قدم به عقب است. بنابراین والدین مانند کارفرما با نوجوان خود نباید برخورد کنند. نوجوان نیاز دارد برای دو قدمی که به جلو بر می‌دارد تشویق شود. نکته اساسی دیگر در ساختار خانواده این است که پدر و مادر در تعیین وظایف با یکدیگر متحد باشند، در غیر این صورت به سرکشی نوجوان دامن خواهند زد. وقتی دو عضو خانواده (پدر و مادر) نفر سوم

(نوجوان) را مرکز مشاجره‌هایشان قرار دهند، آن یک نفر بین اطاعات کردن و نکردن مردد شده و بنیاد خانواده متزلزل خواهد شد. ضمن اینکه نوجوان می‌تواند از این فرصت استفاده کرده و اهداف خود را به کرسی بنشاند. باورها و انتظارات: باورها و انتظارات هرکس، عادت ذهنی خاص او هستند که از تجارب زندگی و خانوادگی‌اش سرچشمه می‌گیرد. زمان‌هایی والدین عکس‌العمل‌های فوری، غیرمنطقی و غیرواقع‌بینانه به رفتارهای نوجوان نشان می‌دهند که تعدادی از باورهای هسته‌ای آن‌ها فعال شده باشد. در صورتی که این باورها پایدار باشند و در دائم رفتار والدین خود را نشان دهند، در فرایند تعامل با نوجوان اثر خواهد گذاشت و توانایی حل تعارض را از بین خواهد برد. اصلی‌ترین اثر این باورها زمانی خود را نشان می‌دهد که می‌خواهید با نوجوان حل مسئله کنید، بنابراین لازم است والدین این باورها را بشناسند و برطرف کنند.

حل مسئله: مهارت حل مسئله به والدین کمک می‌کند، مسائل سرکشی نوجوان را حل کنند، به شرطی که پیش از آن بتوانند با نوجوان رابطه برقرار کنند. یعنی رابطه‌ای که در آن هم والدین و هم نوجوان بتوانند احساس و نظر خود را بیان کنند، به دقت گوش دهند و پیغام دریافتی را دقیق درک کنند. از اتهام، انکار، تهدید، فرمان دادن، وسط حرف یکدیگر پریدن و کنایه که همه ارتباطات منفی هستند دوری کنند. نکته اصلی دیگر که والدین باید بدانند این است که، هدف از این رابطه تسلیم کردن نوجوان نیست بلکه حل مسئله است. فرآیندی که در آن فرد گام‌هایی را طی می‌کند تا به راه حل معقول برسد. این کاملاً ضروری است که گاهی از بعضی خواسته‌های خود چشم‌پوشی کند تا بعضی خواسته‌های دیگر خود را محقق کند.

هرکدام از این موارد و گام‌ها و مهارت‌های بسیار دیگری برای حل تعارض با نوجوان در کتاب «با نوجوان سرکش چه کنیم» به‌طور مفصل توضیح داده شده است که توصیه می‌شود در صورت وجود تعارض آن را مطالعه بفرمایید.

منبع: با نوجوان سرکش چه کنیم؟ نوشته راسل و همکاران، ترجمه گلچین و حسین‌پور دمیرچیان، انتشارات ارجمند.

گزارش پایان نامه: اثربخشی زوج درمانی تلفیقی دل بستگی - روایتی مبتنی بر آسیب شناسی بین فردی زوجی و کیفیت زناشویی زنان دارای اضطراب دل بستگی

پدیدآور: نیره آرین فر، استاد راهنما: رویا رسولی، استاد مشاور: سیمین حسینیان، استاد مشاور: عذرا اعتمادی
پایان نامه دکتری دانشگاه الزهرا، ۱۳۹۹

چکیده: هدف پژوهش حاضر شناسایی آسیب های بین فردی زوجی زنان دارای علائم اضطراب دل بستگی، ساخت پرسشنامه بر اساس آسیب های شناسایی شده و اجرای روش زوج درمانی دل بستگی - روایتی با هدف کاهش آسیب های بین فردی زوجی، افزایش کیفیت زناشویی آنان بوده است. روش این پژوهش از نوع آمیخته - اکتشافی بود. بنابراین، پژوهش حاضر از نظر روش تحقیق شامل دو بخش کیفی و کمی و چهار مرحله ای اجرایی بود. در بخش کیفی در مرحله اول با روش تحقیق کیفی تحلیل تماتیک جمع آوری داده ها طبق روش سه سویه سازی از سه طریق شامل (۱) ۱۰ مصاحبه نیمه ساختاریافته با زنان دارای علائم اضطراب دل بستگی و همسرانشان (۲) مصاحبه با ۸ متخصص و (۳) مطالعه ای متون علمی انجام گرفت. تجزیه و تحلیل داده ها به صورت تحلیل تماتیک کیفی انجام شد. جامعه ی بخش کیفی، نهایتاً ده زیر مقوله (حساسیت به طرد، انتظارات غیرواقع بینانه و کمال گرایانه از شوهر، دغدغه ی جذابیت فیزیکی برای شوهر، مشکلات مربوط به رابطه ی زوجی، روابط بین فردی مخدوش، مشکلات مربوط به رابطه ی جنسی، ضعف در عملکرد مادرانه، ضعف در عملکرد خانه داری، خودمحوری در عملکرد اقتصادی، مشکلات مربوط به عملکرد شغلی و سه مقوله ی اصلی آسیب های هیجانی، آسیب های ارتباطی و آسیب های عملکردی شناسایی شد. در بخش دوم (روش تحقیق کمی) با روش توصیفی از نوع آزمون سازی با توجه به آسیب های بین فردی زوجی شناسایی شده (مقولات ده گانه) در بخش کیفی، پرسشنامه ای به منظور اندازه گیری میزان آسیب های بین فردی زوجی زنان دارای علائم اضطراب دل بستگی، با ۷۶ گویه طرح گردید. برای سنجش روایی گویه ها از سه روش محاسبه ی روایی محتوایی، تحلیل عامل تأییدی و روایی همگرا و واگرا استفاده شد. به علاوه برای تعیین پایایی پرسشنامه، آزمون آلفای کرونباخ کل آزمون ۰/۹۶ به دست آمد. در مرحله سوم به منظور تعیین روش درمان مشاوره ای اثربخش، پس از بررسی و مطالعه ی پیشینه ی مرتبط با درمان اضطراب دل بستگی و بر اساس آسیب های اصلی شناخته

شده در زنان دارای علائم اضطراب دل‌بستگی، روش زوج‌درمانی دل‌بستگی - روایتی با تمرکز بر چهار مرحله ایجاد پایگاه امن، بررسی مشکلات، بررسی شیوه‌های جایگزین و تغییرات، یکپارچه‌سازی و حفظ تماس روش درمانی مؤثر در جهت کاهش آسیب‌ها و بهبود کیفیت زناشویی آن‌ها در نظر گرفته شد. پروتکل درمانی برای هشت جلسه‌ی ۶۰ تا ۱۲۰ دقیقه‌ای تهیه شد. در مرحله‌ی چهارم از روش آزمایشی مداخله‌ای با طرح پیش‌آزمون با گروه کنترل در جهت تعیین اثربخشی روش زوج‌درمانی دل‌بستگی - روایتی بر زوجین گروه‌ها استفاده شد. مشارکت‌کنندگان در دو گروه زوجی آزمایش و کنترل (دارای زن با علائم اضطراب دل‌بستگی) به شکل تصادفی گماشته شدند. جهت مقایسه‌ی دو گروه و بررسی میزان اثربخشی درمان از روش تحلیل کوواریانس استفاده گردید. نتایج این مرحله نشان داد که روش زوج‌درمانی دل‌بستگی - روایتی بر کاهش آسیب‌های بین فردی زوجی زنان دارای علائم اضطراب دل‌بستگی و افزایش کیفیت زناشویی زوجین تأثیر معنادار دارد. بر اساس یافته‌های این پژوهش نتیجه‌گیری می‌شود که می‌توان از پرسشنامه‌ی آسیب‌های بین فردی زوجی زنان دارای علائم اضطراب دل‌بستگی برای اندازه‌گیری آسیب‌های رابطه‌ی زناشویی این زنان و تعیین حوزه‌های این آسیب‌ها استفاده نمود. همچنین روش زوج‌درمانی دل‌بستگی - روایتی به‌منظور بهبود کیفیت زناشویی و کاهش آسیب‌های بین فردی زوجی این افراد پیشنهاد می‌گردد.

یافته‌های پژوهشگران: واکاوی مفهوم خانواده مطلوب از دیدگاه دانش‌آموزان

چکیده: چند دهه است که کشورهای جهان برای اصلاح مشکلات مربوط به خانواده و ارتقای مهارت‌های فردی مورد نیاز در خانواده از آموزش و پرورش به مثابه بستری مهم برای آموزش به کودکان و نوجوانان بهره برده‌اند، اما این مهم در آموزش و پرورش ایران دچار نقصان جدی است، به طوری که حتی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش نیز بر اضافه کردن درسی با همین موضوع به فهرست دروس مدارس تأکید شده است. درواقع سیاست‌گذاری زمانی می‌تواند عملاً به واقعیت پیوندد که نیاز کاربران خود را به درستی بشناسد. ازاین‌رو در این پژوهش، پژوهشگر با طراحی پژوهشی با رویکرد کیفی و در سپهر فلسفی تفسیرگرایی و با روش تحلیل محتوای تماتیک در پی تبیین مفهوم خانواده مطلوب از دیدگاه دانش‌آموزان و فراهم آوردن فضایی برای شنیده شدن تجربیات آن‌ها بوده است. مشارکت‌کنندگان این پژوهش دانش‌آموزان دختر و پسر پایه دهم و یازدهم از شش استان گیلان، خراسان جنوبی، هرمزگان، تهران، خوزستان و خراسان رضوی بودند که با روش نمونه‌گزینی هدفمند و با حداکثر تنوع انتخاب شدند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند از نگاه این دانش‌آموزان خانواده خوب از زن خوب و مرد خوبی تشکیل شده است که والدین خوبی هستند و برای مودت و آرامش در خانواده تلاش می‌کنند. دانش‌آموزان بر این باورند که احترام و درک متقابل، ارتباط قوی، صبر و همراهی، دین‌داری، آگاهی، رازداری، احترام به شخصیت مستقل فرزند، اجتماعی بودن، دوری از تحقیر کردن، وقت گذاشتن برای خانواده و انجام دادن فعالیت‌های مشترک از مهم‌ترین ویژگی‌های خانواده مطلوب‌اند.»

منبع:

فریدونی، سمیه (۱۳۹۹). واکاوی مفهوم خانواده مطلوب از دیدگاه دانش‌آموزان. فصلنامه علمی-پژوهشی خانواده و پژوهش، ۱۷(۱۹)، ۶۱-۶۲.

تالیف: دکتر راسل بارکلی، دکتر آرتور ل. رابین، کریستین م. بتون

ترجمه: ندا گلچین، سهیلا حسین پور دمیرچیان

چاپ: دوم ۱۳۹۹

تعداد صفحه: ۳۲۰

انتشارات: ارجمند

توضیح: این کتاب نشان می‌دهد که چگونه می‌توانید بین خود و نوجوانتان تغییرات واقعی ایجاد کنید، علاوه بر اینکه مجموعه‌ای از راهکارهای سودمند به صورت گام‌به‌گام برای ایجاد تفاوت مثبت در رفتار نوجوان، در اختیار قرار می‌دهد"